

Bydgoszcz, 5 grudnia 2017 r.

WOJEWODA KUJAWSKO-POMORSKI

WPS.IX.431.2.45.2017. JDa/RK

**Pan
Michał Krupka
Kierownik
Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej
Zbójno 35a
87-645 Zbójno**

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Na podstawie art. 186 pkt 3 i art. 197 b ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz.U. z 2017 r. poz. 697 z późn. zm.) oraz § 4 i § 13 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 21 sierpnia 2015 r. w sprawie przeprowadzania kontroli przez wojewodę oraz wzoru legitymacji uprawniającej do przeprowadzania kontroli (Dz.U. z 2015 r. poz.1477) w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej, Zbójno 35a, 87-645 Zbójno (zwanym dalej GOPS lub Ośrodkiem) przeprowadzona została w dniach 16, 21 listopada 2017 r. kontrola prawidłowości.

Kontrola przeprowadzona została przez:

- J.D. - inspektora wojewódzkiego Wydziału Polityki Społecznej Kujawsko-Pomorskiego Urzędu Wojewódzkiego w Bydgoszczy, kierującego zespołem inspektorów,
 - R.K. - inspektora wojewódzkiego Wydziału Polityki Społecznej Kujawsko-Pomorskiego Urzędu Wojewódzkiego w Bydgoszczy,
- na podstawie Upoważnienia Nr 656/2017 z dnia 6 listopada 2017 r.

w zakresie:

- realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej,
- zgodności zatrudnienia asystentów rodziny z wymaganymi kwalifikacjami.

Kontrolą objęto okres od 1 stycznia 2015 r. do 15 listopada 2017 r.

Opis ustalonego stanu faktycznego oraz jego ocena:

Kontrolę przeprowadzono w oparciu o rozmowę i wyjaśnienia p. Michała Krupka – Kierownika GOPS, asystenta rodziny oraz analizę dokumentacji.

Zgodnie z art. 10 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, pracę z rodziną organizuje gmina lub podmiot, któremu gmina zleciła realizację tego zadania na podstawie art.190.

Gmina została ustawowo zobowiązana do realizacji zadań z zakresu ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

GOPS działa obecnie na podstawie Statutu z dnia 3 sierpnia 2017 r., przyjętego Uchwałą Nr XXXIV.217.2017 Rady Gminy Zbójno. W dokumencie uwzględniono ustawę o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Zadania Ośrodka szczegółowo ustalone zostały w Regulaminie Organizacyjnym, z dnia 1 września 2017 r., wprowadzonym Zarządzeniem Kierownika GOPS Nr 6/2017. W dokumencie nie zostało uwzględnione stanowisko asystenta rodziny oraz zadania przypisane ustawą do realizacji. W czasie trwania kontroli Zarządzeniem Kierownika GOPS Nr 7/2017, z dnia 20 listopada 2017 r. uzupełniono powyższe braki.

Wójt Gminy Zbójno Upoważnieniem Nr 87, z dnia 4 stycznia 2016 r., upoważnił p. Michała Krupka do prowadzenia postępowań w sprawach z zakresu wspierania rodziny oraz wydawania w tych sprawach decyzji.

W zakresie realizacji zadań wynikających z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej ustalono, co następuje:

- odnośnie do zapisu art.176 pkt 1: *opracowanie i realizacja 3- letnich gminnych programów wspierania rodziny,*
- zgodnie z art.179 ust.1 wyżej cytowanej ustawy *w terminie do dnia 31 marca każdego roku wójt składa radzie gminy roczne sprawozdanie z realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny oraz przedstawia potrzeby związane z realizacją zadań.*

Opracowano Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2016-2018, który został przyjęty Uchwałą Nr XVIII.106.2016 Rady Gminy Zbójno z dnia 24 marca 2016 r.

Głównym celem programu jest wspieranie rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych poprzez tworzenie warunków sprzyjających prawidłowemu ich funkcjonowaniu. Dokonano diagnozy potrzeb środowiska lokalnego i na tej podstawie sformułowano cele szczegółowe. Cele określono w sposób realistyczny. Wskaźnikami osiągnięcia poszczególnych celów będą dane pozyskiwane z oceny zasobów pomocy społecznej oraz bieżącej sprawozdawczości i raportów Ośrodka. Realizatorzy angażują się w wykonanie ww. programu. W ramach ewaluacji programu, prowadzony będzie przez Ośrodek monitoring.

Wcześniej opracowano Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2012-2014.

W okresie objętym kontrolą Kierownik GOPS składał coroczne sprawozdania z działalności Ośrodka, w tym również z zakresu wspierania rodziny.

Sprawozdania za lata 2015 i 2016 były sporządzone i przekazane z zachowaniem wymaganego terminu.

W okresie objętym kontrolą GOPS zatrudniał następujących asystentów rodziny:

- p. I.P. – w ramach umowy zlecenie, w okresie od 22 lipca 2015 r. do 31 grudnia 2015 r.,
- p. M.W. – w ramach umowy zlecenie, w okresie od 1 września 2016 r. do chwili obecnej.

Asystenci obejmowali pomocą:

- w 2015 r. 3 rodziny, w tym brak przypadków rodzin zobowiązanych do współpracy przez Sąd,

- w 2016 r. 5 rodzin, w tym brak przypadków rodzin zobowiązanych do współpracy przez Sąd,
 - w 2017 r. (do dnia 15 listopada) 5 rodzin, w tym brak przypadków rodzin zobowiązanych do współpracy przez Sąd,
- przy zachowaniu zasady, iż asystent równocześnie nie pracował z więcej niż 15 rodzinami.

Na podstawie badanej dokumentacji ustalono, iż w okresie objętym kontrolą zatrudnieni asystenci rodziny posiadali wymagane kwalifikacje, zgodne z art. 12 ust.1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. W aktach osobowych p. [REDAKTOR] znajdowały się oświadczenia dotyczące spełniania wymagań wynikających z art. 12 pkt 2, 3 i 4 ww. ustawy. Natomiast w dokumentacji asystenta p. [REDAKTOR] brakowało oświadczenia dotyczącego pkt 3 wskazanego artykułu.

W *zakresach czynności* asystentów rodziny nie uwzględniono wszystkich zadań zgodnie z art. 15 ust 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. W trakcie kontroli uzupełniono powyższe braki.

- W zakresie realizacji zapisu art.176 pkt 2 i pkt 4b:

- *tworzenie możliwości podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny,*
- *finansowanie podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny.*

Gmina Zbójno tworzy możliwość podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny. W okresie objętym kontrolą, asystenci podnosili swoje kwalifikacje poprzez szkolenia tematyczne. W budżecie Ośrodka zostały zaplanowane środki finansowe na szkolenia.

Praca asystentów nie była łączona z wykonywaniem obowiązków pracownika socjalnego na terenie gminy, w której praca była prowadzona, co jest zgodne z art. 17 ust. 3 cyt. wyżej ustawy. Ponadto, stosownie do treści art. 17 ust. 4 ustawy, asystenci rodziny nie prowadzili postępowań z zakresu świadczeń realizowanych przez gminę.

W okresie objętym kontrolą praca z rodzinami prowadzona była przez asystenta rodziny i pracowników socjalnych. Zgodnie z zapisami art. 11 ust. 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej w przypadku, gdy Ośrodek Pomocy Społecznej podjął informację o rodzinie przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, pracownik socjalny przeprowadzał w tej rodzinie wywiad środowiskowy, na zasadach określonych w ustawie o pomocy społecznej. Jeżeli z analizy sytuacji rodzinnej wynikała konieczność przydzielenia rodzinie asystenta rodziny, pracownik socjalny występował do Kierownika Ośrodka z wnioskiem o jego przydzielenie, a Kierownik przydzielał rodzinie asystenta.

Ponadto, zgodnie z art. 8 ust. 3 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, rodzina również wyrażała pisemną zgodę na współpracę z asystentem w formie oświadczenia.

Dotychczas nie było przypadku odmowy przyznania rodzinie asystenta.

Zbadano dokumentację wszystkich rodzin prowadzoną w okresie objętym kontrolą. Asystenci dokumentowali swoją pracę poprzez: konspekt pracy z rodziną, miesięczną kartę czasu pracy z rodziną, arkusz diagnozy - oceny sytuacji rodziny, sprawozdanie półroczne z pracy asystenta rodziny, notatki służbowe, sporadycznie plan pracy z rodziną. Asystenci rodziny nie dokonywali okresowych ocen sytuacji rodziny nie rzadziej niż co pół roku, co jest niezgodne z art.15 ust.1 pkt 15 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Częstotliwość wejść w środowisko asystenta była adekwatna do potrzeb rodziny.

Nie zawsze w dokumentacji rodzin znajdował się plan pracy z rodziną, co jest niezgodne z art. 15 ust. 1 pkt 1 oraz art. 15 ust. 3 ww. ustawy.

- W zakresie realizacji zapisu art. 15 ust.1 pkt 16: *monitorowanie funkcjonowania rodziny po zakończeniu pracy z asystentem.*

Asystent rodziny nie prowadził monitoringu funkcjonowania rodziny po zakończeniu pracy z rodziną, z uwagi na brak możliwości jego wprowadzenia. Jak dotąd żadna z rodzin nie osiągnęła zamierzonych celów oraz nie wykazała pewnego poziomu dojrzałości życiowej, aby przejść z czynnej asysty w monitoring.

Decyzja o zaprzestaniu lub dalszej współpracy asystenta z daną rodziną podejmowana jest wspólnie z asystentem rodziny, pracownikiem socjalnym i Kierownikiem GOPS cyklicznie podczas dokonywania analizy sytuacji rodziny. Zakończenie współpracy następuje najczęściej w wyniku zmiany miejsca zamieszkania przez rodzinę poza teren gminy, braku współpracy rodziny z asystentem oraz z uwagi na braki kadrowe.

- W zakresie realizacji zapisu art. 176 pkt 7: *prowadzenie monitoringu sytuacji dziecka z rodziny zagrożonej kryzysem lub przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej, zamieszkałego na terenie gminy.*

Monitoring sytuacji dziecka z rodziny zagrożonej kryzysem lub przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej prowadzony jest na bieżąco przez pracowników socjalnych, a także dzięki ścisłej współpracy z innymi służbami tj. między innymi: szkołą, policją, kuratorem oraz środowiskiem lokalnym. Zależnie od potrzeb rodziny i sytuacji dziecka, podejmowane są stosowne działania.

- W zakresie realizacji zapisu art. 176 pkt 3c: *tworzenie oraz rozwój systemu opieki nad dzieckiem, w tym placówek wsparcia dziennego oraz praca z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych przez:*

- *prowadzenie placówek wsparcia dziennego oraz zapewnienie w nich miejsc dla dzieci.*

W okresie objętym kontrolą na terenie gminy Zbójno nie funkcjonowała placówka wsparcia dziennego w oparciu o ustawę o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Natomiast gmina zatrudnia animatorów sportu do realizacji zadań na rzecz dzieci i młodzieży na obiektach sportowych (orliki) związanych z aktywnym i zdrowym spędzaniem czasu wolnego. Realizowana jest kampania społeczna, której celem jest m.in. angażowanie dzieci, młodzieży i ich opiekunów w aktywne spędzanie czasu wolnego poprzez uczestnictwo w rajdach rowerowych, wyścigach kolarskich, rajdach pieszych lub grach terenowych. Organizowane są zajęcia świetlicowe dla dzieci i młodzieży (w wieku 6-16 lat) w formie zajęć opiekuńczo-wychowawczych z elementami profilaktyki problemowej.

- W zakresie realizacji zapisu art. 176 pkt 3a: *tworzenie oraz rozwój systemu opieki nad dzieckiem, w tym placówek wsparcia dziennego oraz praca z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych przez:*

- *zapewnienie rodzinie przeżywającej trudności wsparcia i pomocy asystenta rodziny oraz dostępu do specjalistycznego poradnictwa,*

oraz

- w zakresie realizacji zapisu art. 10 ust. 3: *praca z rodziną jest prowadzona w szczególności w formie konsultacji i poradnictwa specjalistycznego, terapii i mediacji, usług dla rodzin z dziećmi, pomocy prawnej, organizowania dla rodzin spotkań.*

Gmina Zbójno zapewnia rodzinie przeżywającej trudności dostęp do bezpłatnego, specjalistycznego poradnictwa (terapeutycznego, prawnego, psychologicznego, specjalistycznych usług opiekuńczych, warsztatów dla rodziców) poprzez możliwość konsultacji. Szczegółowe informacje w tym zakresie przedstawione zostały przez Kierownika GOPS.

- W zakresie realizacji zapisu art.176 pkt 3b i 4c: *tworzenie oraz rozwój systemu opieki nad dzieckiem, w tym placówek wsparcia dziennego oraz praca z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych przez:*

- *organizowanie szkoleń i tworzenie warunków do działania rodzin wspierających,*
- *finansowanie kosztów związanych z udzielaniem pomocy, o której mowa w art. 29 ust.2, ponoszonych przez rodziny wspierające.*

W okresie objętym kontrolą, na terenie gminy nie funkcjonowały rodziny wspierające. W związku z tym nie ponoszono kosztów związanych z ich funkcjonowaniem i szkoleniem. Z informacji przekazanych przez Kierownika GOPS wiadomo, iż nie była prowadzona dotychczas kampania informująca środowisko lokalne o możliwościach pełnienia funkcji rodziny wspierającej.

- W zakresie realizacji zapisu art. 176 pkt 5: *współfinansowanie pobytu dziecka w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka, placówce opiekuńczo-wychowawczej, regionalnej placówce opiekuńczo-terapeutycznej lub interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym.*

Gmina współfinansuje koszty związane z utrzymaniem wychowanków przebywających w pieczy zastępczej:

- w 2015 r. - wydatkowano kwotę: 46,83 zł,
- w 2016 r. - wydatkowano kwotę: 22 585,56 zł,
- w 2017 r. (do dnia kontroli) - wydatkowano kwotę: 17 013,42 zł.

- W zakresie realizacji zapisu art. 15 ust.1 pkt 2: *opracowanie planu pracy z rodziną we współpracy z koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej, skoordynowanym z planem pomocy dziecku umieszczonemu w pieczy zastępczej-*

W 2015 r. asystent rodziny współpracował z koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej (kontakt telefoniczny i bezpośredni), aczkolwiek nie przy opracowywaniu planu pracy z rodziną, skoordynowanego z planem pomocy dziecku umieszczonemu w pieczy zastępczej. W roku 2016 i 2017 asystenci nie mieli możliwości współpracy z koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej, z uwagi na fakt, iż rodziny nie były objęte asystenturą.

- W zakresie realizacji zapisu art.176 pkt 6: *sporządzanie sprawozdań rzeczowo-finansowych z zakresu wspierania rodziny oraz przekazywanie ich właściwemu wojewodzie, w wersji elektronicznej, zastosowaniem systemu teleinformatycznego, o którym mowa w art.187 ust.3.*

Gmina sporządza sprawozdania rzeczowo-finansowe z zakresu wspierania rodziny oraz przekazuje je wojewodzie w wersji elektronicznej, z zastosowaniem systemu teleinformatycznego. Sprawozdania przekazywane były w następujących terminach (dane ustalono z CAS):

- a) za I półrocze 2015 r. w dniu 14 lipca 2015 r.,
- b) za II półrocze 2015 r. w dniu 8 stycznia 2016 r.,
- c) za I półrocze 2016 r. w dniu 25 lipca 2016 r.,
- d) za II półrocze 2016 r. w dniu 31 stycznia 2017 r.,
- e) za I półrocze 2017 r. w dniu 10 lipca 2017 r.

Powyższa analiza wskazuje, na zachowanie ustawowych terminów określonych w § 3 ust.1 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej w sprawie sprawozdań rzeczowo-finansowych z wykonywania zadań z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej (Dz.U. z 2016 r. poz. 213).

Na podstawie powyższych ustaleń skontrolowaną działalność ocenia się pozytywnie z uchybieniami.¹

Stwierdzone uchybienia, odnoszące się do realizacji merytorycznych zadań w obszarze działalności GOPS określonych ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, wynikają z niedostatecznego stosowania obowiązujących przepisów prawa. Po zrealizowaniu poniżej podanych zaleceń, GOPS będzie wykonywać obowiązujące zadania w odpowiednim zakresie. Osobą odpowiedzialną za powstanie stwierdzonych uchybień jest Kierownik GOPS p. Michał Krupka.

Działając w oparciu o art. 197 d ust. 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, wydano następujące zalecenia pokontrolne:

1. Opracowywać i realizować plany pracy z rodziną zgodnie z art. 15. ust. 1 pkt 1, określać w nim terminy realizacji działań oraz ich przewidywane efekty zgodnie z art. 15 ust. 3. Termin wykonania zalecenia – na bieżąco
2. Sporządzać okresowe oceny sytuacji rodziny nie rzadziej, niż co pół roku, zgodnie z art. 15 ust 1 pkt 15. Termin wykonania zalecenia – na bieżąco.

Wystąpienie pokontrolne sporządzono w dwóch jednobrzmiących egzemplarzach. Jeden egzemplarz wystąpienia pokontrolnego przekazuje się kierownikowi kontrolowanej jednostki, za potwierdzeniem odbioru.

Kontrolowana jednostka jest obowiązana, w terminie 30 dni, do powiadomienia Wojewody o realizacji zaleceń pokontrolnych.

(podpis i pieczęć Wojewody)

¹Dokonana ocena została oparta o następującą skalę ocen (na podstawie zarządzenia Nr 446/2016 Wojewody Kujawsko-Pomorskiego Urzędu Wojewódzkiego w Bydgoszczy z dnia 30.12.2016, w sprawie wprowadzenia Regulaminu kontroli): pozytywna, pozytywna z uchybieniami, pozytywna z nieprawidłowością, pozytywna z nieprawidłowościami, negatywna (po przekroczeniu przyjętego progu istotności). Przez uchybienie należy rozumieć odstępstwo od stanu pożądanego o charakterze wyłącznie formalnym, nie powodujące następstw dla kontrolowanej działalności, zarówno w aspekcie finansowym, jak i wykonywania zadań.